

Plymouth, Pa., 15 Rugsejo.

Po teisybei ne labai smagios naujienos. Iš kur tikrai da-eina kokia žinia, tai vis tikt su pasiskundimais, visur pilna yvairių nelabysečių: iš vie-nur girdėt, kad tamsuma žmo-nių nedaleidžia tarp jų įsike-rėti geriem ir doriem darbam; kitur skirstymaisi į partijas trukdo nuveikimą sziokio ar tokio darbo, nors kartais atli-kimas tokio darbo yra neat-butiniausias; czion vėl vaidai parapijiniai dalina žmones į dvi sav priešingas partijas ir bereikalingai pjudo abi pusi tarp savęs, tenai vėl per daug didelis išsiaugsztinimas vienu ir per tūs pažeminimas ir pa-niekinimas antrųjų gimdo tar-pe tų vaidus ir, nesutinkant abiejų pusių darbam, griauja-si viskas priešingo pusė išz pamato, nežiurint ar tai yra kas gero ar blogo; o ten vėl girtavimai, kaziravimai ir t. t. Ir kad nors iš kur ką links-mesnio išzgirsti tai labai retai atsitaiko. O jei ir ką links-mesnio kur išzgirsti ir panori nors ant kiek laiko pasi-dziaugti dėdamas viltį visos linksmybės ant ateitės, tai tikt sztai, nē nepasijusi, kaip prie-zastį to tavo dziaugsmo jau pagriebė kitas į savo rankas ir taip iskraipė, kad jau rodos visai niekur netinka ir ne verta apie tai nē pamislyti. Czion reikia didelės kantrybės ir remtai vis tai apsvarstyti, kad persitikrėti kur yra teisybė. Ar-gi jau ir iszties, nekarta pamislyji sav vienas, negalima bus sulaukti kada geresnio laiko ir linksmesnias žinias išzgirsti. Man taip rodos, jog viskas tas negal but ant ilgo ir ne yra negalimu dalyku, kad linksmesnius veidus savo tautiečių kada paregėti, ir viskas tas stosis jei tikrai par-tijiszki vaidai ir kaisziojimiai liezuvio (kaipo tai maži vai-kiszcziai daro, kada susipyks-ta už kokį ten menkniekį, o

negalėdami patasyti viens kitą už ausų ar už skverną, kada-ngi tarp jų neperlipama tvora, nors piemeniszkais žodžiais pasimėgdžioja vieni iš kitų) pasiliaus. Jeigu viskas tas bus užmirszta ir tikrai apie tikrą reikalą pradėsime rupin-tis, ir rupintis teisingai, – ne apgaudinėdami visūmėnės ne-lemtais savo iszmislais, neisz-kraipysime visaip tikrus fak-tus, neslėpsime tai, kas netur-but slepema ir kas yra nau-dinga dėl žmonių, – tai visas darbas eis kur-kas spartesniu žingsniu, o visoki ten tarp žmonių nesupratimai ir siuba-vimai: ar gerai tas ar ne, – pa-sibaigs. O kaip greit tikrai tai atsieksime, (o atsiekti ga-lima, tikrai tikrai reikia geisti gerovės dėl savo tautos ir vi-siem lietuviszkiam rasztam naudingą mokslo sėklą sėti tarp savo brolių lietuvių) tai visas tolesnis darbas nepatiks jau tiek kliuczių, kadangi tū met ir į vienybę bus galima visus greicziau prikalbėti; o juk zinome, kad tikrai vieny-bėje esant galima nors ir sun-kausiaš dėl nuveikimo darbą atlikti. Na gi ūktai bandyki-me taip elgtis, o tikrai neapsi-riksime. Kalbėti prie to drys-tu tūm labjau, kad jau žmonės patys to reikalauja, o juk at-mesti reikalavimą žmonių ir vietoje dūnos, kurios praszo žmonės, dūti jiems molio gniauztę – but neiszmintinga, kadangi koznas jau tikrai į rankas paėmęs mato kad išz jo tycziojasi. Lygei tas taip isz-rodō, kad pastatęs du indu: vieną su karsztu kitą-gi su szal-tu vandeni, patsai panardy-tum ranką szaltamjam vande-nyje, o kitam, szaukdamas ne-va draugu, lieptum įleisti ran-ką į karsztą vandenį ir, maty-damas kaip jis raitosi nū skaus-mo, lieptum nusiramyt ir neti-kēt į skausmą. Isztiesų, jū-kingai tas iszrado! O vienok taip yra daroma, ir daroma tas pas mus. Kaip czion žodžius

tiesos – „nedaryk kitam to, ko pats ne nori kad tav darytu“ – paslėpti, – tikrai nežinau. Jau czion ar szejp ar taip paimsi, o vis gi yra klaida ir niekaip tos teisybės neužslėpsi.

Iš Lietuvos.

— *Suvalkų rėdyba.* Yra zinoma, kad užsienyje, Prusūse, yra daug brangesni visoki gy-vūliai, kaip maskoliszkoje Lietuvoje, dėlto ne vienas lie-tuvis ukinjkas gabena į Pru-sus ypacz dailesnius arklius. Ant metturgio szios vasaros nugabeno į Prusus savo arklį, vertą apie 200 rublių, Pijus Matuszevyczius, ukinjkas Ke-turvalakių kaimo (Karklinių valsez., Vilkavisztkio pav.). Bet nors žmogus eina su ge-riausia vilezia, nelaimė paskui jį visur seka ir visur gali už-klupti. Nepasigiliavo ir mi-nėtam ukinjku su jo arkliu. Užszėrė mat jį žaliais dobilais, nū ko arklio seilės pasidarė žalsvos. Prusūse veterinoras (gyvūlių gyditojas), kursai prižiuri, kad neįvestų išz Mas-kolijos per rubezių nesveikų arklių, pamatęs tas putas paa-bejojo apie sveikumą arklio. Ir nors paskui kitas Prusų ve-terinoras pripažino tą arklį visiszškai sveiku, vienok jį, kaipo abejotino sveikumo, vis-gi gražino atgal į Masko-liją. Maskoliai padavė tą arklį perziurėti savo veterino-rui, p. Majeovskiui, kurį tyczia parkvietė išz Senapilės į Ky-bartus*). Niekas neabejojo, kad arklys yra sveikas, vienok Matuszevyczius zinodamas, kad Maskolijoje tikt per pinigūs „teisybę“ rasi, įspaudė niekam nematant ponui veterinorui į saują deszimtrublę, kad tikt jo sveiką arklį pripažintų už sveiką. Ponas Majeovski's

*] Ant trijų pavių: Senapilės, Vilkavisztkio ir Naumiesczio yra tikt vienas randavas veterinoras [dabar p. Majeovski], kursai gyvena Senapi-leje.

miszko, kad laiko savo delne jei nē szimtingę, tai bent dvide-szimts penkrublingę, bet koksai jo buvo nusistebėjimas, kada nuėjęs į szalį persitikrino, kad tikrai deszimts rublių taip meiliai gniauzo, tarsi tikrą dvideszimtspenkrublę. Apsi-ziurėjęs, p. veterinoras sugrą-žino ukinjku į deszimtrublę, sakydamas: „Negaliu...“ Ukinjkas nesuprato, kad tai reiszkia: „Negaliu už tiek, dūk daugiau“, nesupra-to, nors ponas veteri-noras davė gana laiko, tyczia vilkdamas su galutiniu nus-prendimu apie sveikumą ark-lio. Bet ant galo matydamas, kad ukinjkas niekad nesusi-pras daugiau dūti, nutarė, kad arklys serga užkrečiama-ja liga, dėlto reikia jį tūjaus nuszauti. Pagal paliepiamą veterinoro, arklys tūjaus buvo nuszautas, nors visi, neiszski-riant ir paties veterinoro, bu-vo persitikrinę, kad jisai yra sveikas. Kad dar butų aisz-kesnė visa szelmysta, primenu, kad arklys buvo vertas į 200 rublių ir daduriu, kad ukin-jkas Pijus Matuszevyczius nėra turtingas, nēs turi tikt apie 10 margų.

Ar gal jums rodosi, kad p. Majeviskis pasikakino ta viena szelmysta? Neginu, gali buti jam, kaip gyvūlių daktarui, ir smagu naikyti arklius, nēs gy-dyti jų, kaip visi, kurie prie jo szaukėsi nelaimėje, sako, jisai nelabai numanc. Nepasika-kino jis tūm, nēs norėjo „už-dirbti“, o nieko neuždirbo. „Neuždirbęs“ nieko nū Pijaus Matuszevycziaus, norėjo paimti „pelną“ nū jo turtingesnio brolio — Jūzo Matuszevycziaus (taip-gi išz Keturvalakių). Tas mat turėjo veislinę kumelę, kuri mažių-mažiausiai ver-ta 600 rublių. Sztai ponas veterinoras prisikabino, kad ir ta kumelė yra nesveika. Ir Jūzas Matuszevyczius įspaudė p. Majeviskiui į saują 30 rub-lių, bet ir czia p. verterinoras

apeiziurėjęs, kad jam išpausta tikt 30, už valandėlės sugražino su savo sterestipiszku: „negaliu“. Bet ir ezia išsyk neliepė tos kumelės sžadudyti, tikt atidėjo paskutinį nusprendimą dar už poros dienų, tikėdamasis, kad per tą laiką Jūzas M. susipras pasiulyti jam daugiau. Kad J. M. geriaus susiprastų ir daugiau pasiulytų, veterinoras stengėsi jį kaip galint daugiau įgąsdinti: liepė, kad ant tos dienos, kada bus galutinis nutarimas, būtų gatavai iszkasta dūbė pakasti nuszautai kumelei, o zemskiui liepė turėti gatavus szuvious ir sžadudyklę. Dar ir to negana: užaresztavojo kitus 8 arklius Jūzo M., sakydamas, kad reikia ir jų sžerziurėti, ar nereiks ir jų visų suszžadudyti; da-gi ketino perreviduoti arklius viso Keturvalakių kaimo. Kaip matote, buvo ko nusigąsti Jūzui M.: jau jis buvo nutaręs neszi p. Majeviskiui 100 rublių, kad tikt tas iszligotų arklių padarytų sveikus, bet jį sudraudė iszminatingesni ir parodė jam kitokį kelią — p. Majeviskis ir nesulaukė Jūzo su dūkle. Sztai ant paskirtos dienos atvažiūja p. Majeviskis į Keturvalakius, dūbė iszkasta, zemskis laukia su užtaisyta sžadudykle, J. M. azimtelio nepakiszo — tai ką daugiau darysi, p. Majeviskis liepia sžauti sveiką kumelę. Bet vaitas pasako, kad dabar nedūs sžauti, nės laukia apie tai zinios nū pavieto virszinjo. Dagirdes, kad J. M. ir net Keturvalakių prabaszczius, kuriam pagailo Jūzo M., nuvažiavo į Vilkaviszki tame reikale pas pavieto virszinjką, Majeviskis nusigando ir liepė dar neszauti, kada-gi jisai dagirdo, kad J. M. ketina net parsivežti isz Suvalkų vyresnijį veterinorą, net nublanko, kaip ardeklas, isz baimės.

Netrukus parvažiavo ir kun. prabaszczius su paliepimu nū pavieto virszinjo neszauti

kumelės, kol jos neapziurės rėdybos veterinoras. Czia p. Majeviskis jau visai pradėjo nerimūti. Ant pietų pas kun. prabaszczių net pasakė, kad ta kumelė nors turi liga, bet dar gali porą metų iszgyventi, o gale pietų prasitarė, kad da ir deszimtį metų gali buti gyva. Isz tos baimės net iszsipliauskė prie kitų svezių, kad buvo paėmęs nū J. M. 30 rublių, bet vėl sugražino...

Nieko daugiau nesakysiu apie tokį poną veterinorą, nės skaitytojas pats žinos, kaip jį pagirti už tokius darbus. Tegul pats skaitytojas nuspręs ir tai, ar teisingai jį Keturvalakiečiai praminė „rakaliu“... Kūm tas viskas nusibaigs, pamatysim toliaus.

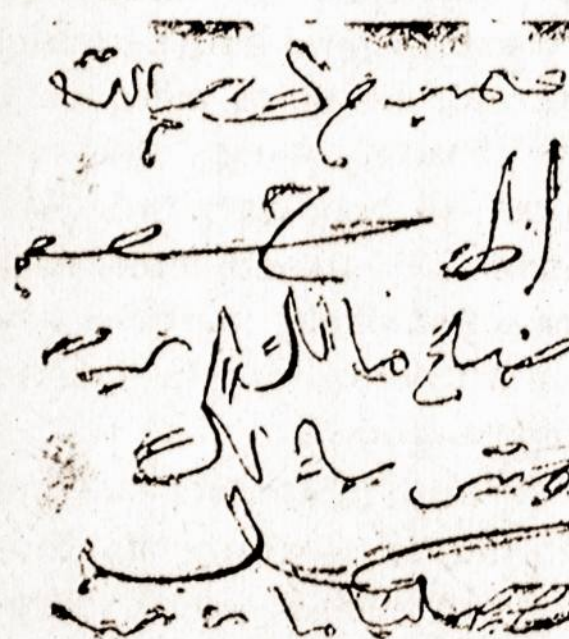
Kaip tai būtų smagu, kad žmogus galėtų praneszi tiek pagirtinų atsitikimų, kiek jų praneszi peiktinų! Tarp paprastųjų smulkių žmonių nūdemijų labai tankiai randasi baises, kurių jau smulkiomis ir paprastomis pavadinti negali, bet tarp paprastų ir smulkių dorybių labai retai pasitaiko tokios, kurias galėtume pavadinti stambiomis. Kurie plėszia — tokių daug, bet pasiszvenczianczijų laban artymo — mažai.

Sukczijų gana ant swieto, nės ir suktybei reikalingo gaivalo — tamsumo žmonių — taipgi nestokūja. Kur tikt tamsesni žmonės, ten ir sukczijų daugiau. Tarp lietuvų Suvalkų rėdybos, regis, tamsiausis yra dzukai, dėlto ir visokių sukczijų, tankiausiai paveikleszundaktario, yra nemažai. Czion dar tiki į nuzadėjimą! Prienūse yra szundaktaris, pas kurį daug ligonių renkasi. Alytuje atsirado net stebuklingas, „szventas“ daktaras, kursai specijaliszkai gydo dantų skaudėjimą ir reumatizmą. Jisai, kaip ir prider „szventam“ negyvena, kaip visi žmonės, namūse, tikt iszikasė kapinėse olą ir ten gy-

vena žiemą ir vasarą, ten ir ligonius priiminėja. O tokių mulkių, kurie pas jį eina gydintis, yra czionais nemažai. Sakę, kad tas „szventasis“ daktaras yra katalikas, priėmęs stacziatikystę.

Bet ar tikt ne garsiausiu „daktaru“ yra tautorius Beireszeviskis, kursai kitasyk buvo *Vinksznupije*, kur yra tautorių meczetė (bažnyczia). Buvo jisai prie tos meczetės tautorių kunigu, bet už girtūklystę tapo pavarytas ir dabar apsigyveno Kalvarijoje. Pirmiaus į Vinksznupį, o dabar į Kalvariją renkasi pas jį ligoniai, kuriūs jisai gydo visokiais zadėjimais, sznabzdėjimais ir rukinimais. Vaistų jokių nedūda, tikt popieros sklypelius, kuriūs visaip iszkreveizioja ir iszraszo, dailiai suvynioja ir užlipina vaszku, ar kūm panaszum į vaszką. Tokių popiergalių jisai dūda ligoniui daug ir liepia vienus deginti ir rukintis jų dumais, kitus sudeginti ir gerti ju pelenus su vandeni. Ir tokšai gydymas gali iszgydinti! ir yra toki tamsus žmonės, kurie eina pas jį gydintis!

Pasisekė man gauti vieną tokį stebuklingą, to „daktaro“ pagamintą, popiergalį, kurio pelenai gydo nū ligų. Pri-siuncziu jį į rėdystę „Vienybės“, isz kurio skaitytojas matys į kokius niekus dar tiki žmonės.

Koki tamsus yra tie žmonės, kurie eina pas panaszius daktarus, parodys szis atsitikimas

neseniai dar buvęs. Ukinjko A. B. isz Kanalcziukų (nū Simno) pati po palagui per greit pradėjo dirbti ir gavo skaudėjimą rankos. Vyras vežė ją pas daktarą. Bet kur vežė? — į Kalvariją pas kunigą džiakoną. Kada kun. džiakonas klausė, dėlko vežė pas jį, o ne pas kitą kunigą, juk kunigų yra ir Simne, ukinjkas atsakė, kad kur džiakonas, tai ne prastas kunigas. Tada kun. džiakonas iszaiszkino jam, kad nū kuno ligų reikia eiti pas gydįtoją ir siuntė jį pas „tikrą“ daktarą. Bet ukinjkas nepaklausė ir nusivedė savo paczią pas szundaktari Beireszeviski. Tas ir rukino ir kuždėjo ir davė gerti popieros pelenų ir davė daugybę smulkaus ir stambiaus sudrekeliūtų popiergalių, vienais liepe rukintis, o kitų pelenus gerti; dar liepė moteriszkei apie už 10 dienų vėl pas jį pasirodyti. Už tokį savo gydymą Beireszeviskis paėmė nū ukinjko 5 rublius ir da du rubliu pragėrė. Dazi-nojė Kalvarijos kunigai koliojo tą ukinjką, ką eina pas apgaviką, bet jis nepaklausė jų ir antrusyk ant isakytos dienos stojo pas „daktarą“. Bet vargszas ukinjkas neturėjo tūm tarpu pinigų, dėlto ir „daktaras“ nedavė jam daugiau savo popiergalių, tikt, sumuszes, iszvarė jį laukan nū savęs. Tikt dabar atsiderė ukinjko akys ir jis graudinosi, kad dusyk, neklausydamas iszminatingos rodos, tapo apgautas. Bet jei tektų tre-cziusyk jieszkoti daktaro, ar jau tikrai neitų pas szundaktari? Nezinau...

Žvalgunas.

Isz Prusu Lietuvos.

Prusų lietuviai nors yra gana atsilikę paskui tautiszka-me kylime, tacziaus vis atsiranda vienas, kitas, kuris ragina ir neperstodamas klabina ir klabina kitus savo brolius

prie to szvento darbo prisidėti ir pristoti. Taip pirm keletos metų įsikunijo draugystė „Lietuviszkoji konzervatyvų skyrymo draugystė“ kurios mieris yra vienyti visus lietuvius ir už tai rupintis, kad laikia skyrymo į abudu seimus (vienas seimas yra ciesorystės arba visos Vokietijos, o antras tik tai vienos Prusijos) taptu išskirti į pasiuntinius, ne vokiečiai kaip iki sziolei kad buvo, bet lietuviai ukinikai, arba kaip czion vadina burai, kurie geriaus pažįsta savo žmonių ir kraszto reikalus, o ypaciai kad lietuviszka kalba butu lygioje eilėje su vokiszka ir kur lietuviai gyvena, butų liet. kalba mokyklose, bažnyčiose ir tt. Lietuviszka kalba tapo išvaryta iš mokyklų po Prancuzų (1871) karės, per kurę Vokietija susistiprino ir pradėjo barbariszka nevo-kiszkus gaivalus baisiai vokiečiąti. „Liet kon. skyr. draugystė“ užsidėjo pirmiausiai apimdama apskriczius pavietus Tilzės ir Pakalnės, dabar jau vėl yra dvi szakos tos draugystės, viena szaka ant Szilokarcziamos pavieto, o antra ant Klaipėdos, kurios skaitliuja draugų jau yra pranokę draugystę ant Tilzės ir Pakalnės apielinkių ir laikūse skyrymo varo didžiausia agitaciją ir jau praėjuseme skyryme gavo nemenkai balsų. Dabar toji draugystė iš visos galės jau dabar rengiasi ant ateinančių skyrymų, kurie bus 1898 mete, kad turi išskirti nors ketis pasiuntinius lietuvius. Kad lietuviai visi skirtų į pasiuntinius lietuvius, tai išskirtu po du pasiuntinius pavietai: Tilzės ir Pakalnės, Szilokarcziamos ir Klaipėdos bei Ragainės ir Pilkainio, tai butų 6 pasiuntiniai. Stalupėnų paviete yra taipjau nemenkai dar lietuvių, bet szis yra sukergtas su Gumbinės pavietu, kuriame lietuviai yra jau veik visi į vokiečius pa-

virtę, dėlto czia yra abejotinas laimėjimas. Insruczio pav. lietuvių ir labai mažai yra. Labgavos pav. yra dar geroks skaitlius lietuvių bet jis yra sukergtas su suvokietėjusiu pav. Tepliavos ir laimėjimas czia taippat abejotinas. Buentiejie skyrymai bus didei akyvi, nes vokieczkiejie konzervatyvai jau dabar su visa syla už tą dirba, kad lietuviai skirtu kaip papratę vokieczkus konzervatyvus, visaip izmisliodami ir izsvadindami liet. skyrymo draugystę, bet lietuviai jiems jau netiki, ir ant to vokiečių krioksmo visai neboja, bet varo savo darbą į priešaki. Taip 29 Vasarį, šių metų, buvo Klaipėdoje visūtinus susirinkimas liet. skyrymo draugystės, kurion gers skaitlius draugų prisiraszė. Kalbėtojai nurodė airius kaipo paveikslą, kurie po Anglijos valdzia taip suspaušti buvo, bet nenustojant dirbti vado vams ir izšrodant anglų nedoribes, sziądien yra daug atsiekę. Tai vislab matant ir apmastant kaip nuslopištos tautos atgyja, lietuviai neturi nė jokios priezasties nusiminimui, bet jų daugiau spaudžiami, kūnarsiausiai turi stvertis už darbo ir vienytis bei susidraugavoti. Ant to drąsindamas, priminė p. S. anais kares, kur ir lietuviai iš vieno su vokiečiai kariavo, ir savo kraują liejo bei gyvastį statė už sudrutinimą Vokietijos, bet naudos iš to viso taip gerai kaip nė jokios neturėjo, nes po tų metų užėjo ant lietuvių daug sunkesni laikai, jie tapo varu suvokiečiąjami, vaikams mokyklose vieros pamokslą motinos kalboje atitraukė ir taip dvasiszka nuslopinio.

Tilzės ir Pakalnės apskriczio liet. skyr. draugystė turėjo savo visūtiną susirinkimą 7 Kovo Tilzėje. Ponas D. Saunus vyriausias tos draugystės virszinikas (kaip pas jus Amerikoje prezidentas) kalbėjo

iszrodydamas, jog draugystė ne dovanai gyvūjanti ir kad ji paskutiniame laikia milžiniszka is zingsniais pirmynėjusi, ir nurodė, jog Klaipėdos bei Priekulės lietuviai esą prie lietuvystės darbo daug darbsztesni, ne kaip Tilzės bei Pakalnės. Toliaus apgailėjo kad Ragainės ir Pakalnės pavietų lietuviai dar giliame tautiszka miege miega ir ragino susirinkusius kad kiek izgallint jų žadintu prisidėti prie lietuviszko abelno darbo.

Centraliszkas virszinikas „Liet. skyrymo draugystės“ yra: Ponas D. Saunus
Rokaicziūse
per Neukirch—Ostpr.
Germany.

B.

Paskutiniame laikia, pradėjus numukėliams vokieczkiems konzervatyvams maurioti prieš lietuvius netik per lietuviszkus draiskalus „Lietuvos Paslą“ bei „Konzervatyvų draugystės laiszka“, bet ir per vokieczkas ceitungas net szlyksztu jau skaityti tūs jų mauriojimus, kaipo izšproto izšėjusių vokiecpalaikių, kurie nori kad lietuviai jiems visad vergautų. Sakoma, Lietuvai ir lietuviams myris esąs jau paskirtas ir vilkai jau avių rubus taisosi, idant maurioti pradėtu. Taip dalykams stovint, lietuviai kaip koki milžinai vienas ko kito stoja į polemikas su vilkais arba vok. konzervatyvais, faktiszka sumuszdami jų į dulkes ir vis randasi naujų ir naujų žmonių kurie savo mislis ir persergėjimus savo tautiecziams suteikia ant atsigynimo bei apsi-sergėjimo nū vilkų vokiečių. Vokiečiai ir renegatai izgamos lietuviai labjausiaikunįgai, dalinatūs nūdus žmonėms į bažnyčių susirinkusiems, bei prenumeratą iš sakyklų užsakydami, kad žmonės neskaitytų tokių laikraszčių kurie žmogų už žmogų pripažįsta ir

tautiszka stiprina. Taip rodo mums rasztelis patilpęs „Naujoj Liet. Ceitungoje“ N 40 mokintojo p. Krūpaczio iš Obstainių. Kur toli, senovėje, apraszo kaip gyveno lietuviai ir kad lietuvius nuslopinio kryziokai neva krikszczionystę atneszdami, idant atimtu turtus ir žemes bei paczius lietuvius į vergus paversdami. Kaip lietuviai kariavo su vokiecziais per 300 metų ir kaip jie mokėdavo apsiszarvojusius kryziokus į klampynes įvilioti ir nugalėti. Kryziokus atgal muszdami liubėdavo jie szaukti: „vagie kietasis, vagie kietasis, tu atėjai mums žemę pavogti, o ne evangeliją praneszti“. Iš to zodzio „vagie kietasis“ pastojo vėliaus vokiečys — vagis. Nės kaip sakome rusas arba prusas, taip turėtume ir sakyti „deiczis“.

Toliaus graudena tautieczius, kad savo prigimtą kalbą gūdotu ir nekraipytu vienos arba kitos — vokieczkos, lietuviszka kalbėdami. Sako, kaip girdėjęs du Pakalnėnu kalbant: „Jei tu mane nebefriedijūsi, tai asz tavę gerichtlich belangiūsiu, o tu ir verlierūsi“. (Jei tu manę neuzganėdinsi, tai asz tavę apskusiu, o tu ir pragrajysi). Kas yra didžiausia gėda taip zobeliūti. Graudena, toliaus, kad lietuviszka kalba, yra tokia pat kaip ir vokiszka, nors nekurie sako: „kaip toli nueisi su lietuviszka kalba, su vokiszka ale per visą prusiją gali keliauti“, bet izskeliaves į Prancuziją arba Angliją, ir vokiszka kalbai galas kelio yra. Kaip vokiszki rubai briaujasi tarpan lietuvių, dingo marginė bei pamusztinė, papetės darbszčiai izsiutos, į skudurniko žaką nukeliavo, o baltasis muturėlis, kursai marmytės galvelę dabino, labai retai terandamas. Margasis szilkų kaspinas, kursai mergaites taip dabino, turėjo vokiszka skrybėlei vietą dūti.

Ką gelbės tav vokiszki rubai, kad tavo yra lietuviszki zubai? Vokietys vis isz tavęs szidys, nors tu kas zin kaip vokiszkomis pluksnomis dabinsiesi, vis vokiecziu nepastosi, vis sakyks, kaip atsikartotinai yra tikę: „du dummer lithauer“ (tu paiks lietuvi). Tą patyrę kiekvienas esam jau atsikartotinai. Vokiecziumi, toliaus, patinka lietuviszki pinigai (pasoga), bet po laikui ji tikt gauna aną bjaurųjį žodį girdėti: „tu lietuviszka ki. le“. Dėlto mielas brolau ir sesele niekados nestoki į tokią maiszytą vincziavonystę, nės tu tą amsinai turėsi apgailėti. Jug patyrę esate, kad niekvertis arba pusvokietis, kursai jusų paspyrimo kōjos nevertas yra, nori jus apjūkti ir į niekus paversti. Ne visi lietuvi nori pavirsti į vokieczius, yra dar apielinkų kur senovės budą tvirtai laiko. Kretingiszki lietuviszki sako: „Dar mes neesam kaip kiti, taip labai įpainioti į žabangus vokieczius, Kretingos nemylinčių“.

Toliaus kaip vienas buras užgėdino germanizatorius, — rodo papasakojimas p. Grigo isz Mediszkiemio. Laikia, priesz vakacijas, vienas buras asabiszka pasigūde valdziai dėl lietuviszko mokslo, atsiliempimo jis nės kokio negavo, bet trumpame laikia mokyklų užveizdas su vienu augsztu urėdiniųjų perveizdami mokyklas, susitiko su tūm buru ir asztrei subarė jį, kad jis drįsta raszyti į valdzia, buk vaikai lietuviszka nemokinami, ir kas esant melagystė. Užveizdas kvieczia burą į mokyklą ant persitikrinimo. Užveizdas klausia vaikų lietuviszka isz katekizmo ir kitų dalykų, vaikai vis atsakė, dabar užveizdas sako burui: „Dabar matai kad valdziai pamelavai?“ Buras nieko neatsakė, tiktai reikalavo kad ir jam daleistu ką nors vaikų paklausti. Užveizdas jausdamas savę perga-

lėtoju jau esant daleido. Buras tarė: vaikai, sakykite tikrą teisybę! kas jus to viso iszmokinę, ar mokintojas ar mamytė? Vaikai lyg viena burna atsakė: mamyte! Na, o pons mokintojas ar nieko lietuviszka neismokino? Vaikai: „nieko!“ Taip tie ponai it su muilu liko ir nieko burui negalėjo atsakyti. B.

Isz Kitur.

Suvienytos Valstijos.

— *Benton, Harbor, Mich.* 7 Rugsėjo vakar iszryto sudegė muras Opėry Yorea. Kada 11 ugnėsargių dasigavo kopėcziomis ant antro augszto deganczio namo, umai sugriuvo siena ir visus tūs užvertė įkaičiusios iki raudonumo plytos. Pakol spējo iszimti jūs — jau visi buvo negyvi.

— *New Yorkas.* 10 Rugsėjo. Depesza isz Londono dāneszė į vieną isz czionykszczių vakarinių rasztų sekantį: „*Financial Times*“ primena Ispanijai, kad liautusi kovojus su Kuba. Jeigu nesiliaus, tai iszdavimai trauksis dar per porą metų iki kol Ispanija suvisu nusibankrutys, o Kubos vienok vis nepergalės“.

— *Chicago, Ill.* 11 Rugsėjo. Sziadien pasibaigė czionstraikas pagelbinčių tepliorų, kurie, skaitliuja 2000, priesz porą mėnesių atgal pareikalavo nū kontraktorių pripažinimo unijos ir pakelimo mokes ties. Viskas tas liko jiems dūta ir dabar gauna po 22 centus už adynos darbą.

— *Key West, Fla.* 7 Rugsėjo. Valdžia ispaniszka nori panaikyti szį miestą, nesa tokiu budu bus galima greicziau užbaigti maisztą, kadangi miestas tas yra pirmutiniu punktu, kur laikosi visa stipruma kubieczių. Mieriui tam, kaip girdėt, pritarė ir patsai Wey-

leris. Gyventojai szio miesto didei nusigando.

— *Havanna 7 Rugsėjo.* Je narolas — gubernatorius Weyleris sumisljo naują plianą, kaip but galima geriau sumusztu kubieczius: jis ketina sutraukti ant salos Kubos visą ispaniszka kariumenę ir, isztiesus visas tas pajiegas skersai salos, — traukti isz vakarų į rytus, naikinant viską, ką tiktai patiks ant kelio. Provinc.

Matanzas buvo susirėmimas ispanų su kubiecziais po vadodyste Morejono. Ispanai isznežinių tapė užpulti ir pergalėti.

— *Londonas 7 Rugsėjo:* „Times“ atlaikė telegramą isz Odessos, kad randas rosiszkas uždraudė pributi Armenam isz Turkijos į Rosiją.

8 Rugsėjo. Isz Vienos dāneszė į „Chronicle“, kad grovas P. Kapnist, rosiszkas ambasadorius Vienoje, liks pasatytas ant urėdo ministerio užrubežinių dalykų, vieton mirusio Lobanovo Rostovskio.

— *Berlynas 7 d. Rugsėjo.* Ant konferencijos tarp rosijos caro bei diplomatų Rosiszkų isz vienos pusės ir cieszoriaus Wilhelmo bei diplomatų vokiszkų isz kitos — buvo kalbėta apie asztresnį mierį dėl nubaugimo kankynių Turkijoje.

— *Buhvayo 8 Rugsėjo.* Angliszki kareiviai suėmė vakar Makoni, vadą pasikėlusių Matabelų. Makoni buvo statytas priesz kariszka sudą ir sudas nusprendė jį ant suszaudymo. Virokas tapė iszpildytas sziadien.

— *Kopenhaga, Danijo.* 9 Rugsėjo. Sziadien pribuvo czion Rosijos caras su cariene.

— *Edynburgas 11 Rugsėjo.* Sziadien pasibaigė czion kong-

resas yvairių darbinjiszku draugyszių, esanczių Anglijoje ir Irlandijoje. Susivienijimas darbinjū nor pareiklauti nū rando, įvedimo asztūnadyninio dienos darbo. Jeigu kokioje vietoja randas nenorėtu sutikti ant to, tai darbinjikai reikalavus to, keldami straikus.

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

— *Thorp, Wis.* Isz szalies ziurint ant dabartinių mus tėvyniszku darbų turi žmogus įgyti neramumą, jog tie darbai eina želves žingsniu. O priezasczia to viso yra biednumas mūsų tėvynainių. Negirdėti apie konkursinę Geographiją, Daukanto broszura sudilo, Krazių broszura jau net per ilgai gema; o apie Kristomatiją ir-gi žinios nėra. Lietuviszki elementoriai mirė drauge su kun. Zlotorzinsku; o ką turim mislyti apie kitus mums reikalingus dalykus; kaip tai: „Atlasą“, „Ensiklopediją“, kuri yra naudinga mokslavedziui. Ar nebūtu naudingiau, idant virsz minėtas knigas perleidžent per laikrasztį nors pamaži spaudinti? Bet vertimas isz kitų kalbų vėl kasztūja, o lietuvių nėra ant tiek turtingų, kurie galėtų versti be apmokėjimo. Nors tas jau nėra taip sunkus darbas, kaip kad naujai paraszyti, bet-gi vis kasztūje. Ant tų mus tautieczių, kuriems nereikia rupėtis apie ryt dieną, lietuvių negal dėti pamatą apszvietos. Todėl asz svarstau už naudingiausia, kad liet. laikrasz. pasidalytu darbu: vienas vieną reikalą, antras atliktu kitą. Spaudindami laikrasztyje potam perspaudint į knigą. Tada isz vieno sustatymo dviguba nauda bus. Daukanto istorijos bei apie dangiskus svietus gal dar ilgai nebūtume matę, jeigu isz syk spaudant knigose butu buvę.

„Lietuvos Myletojų dr.“ bu-

tu naudinga ir panaszi į cze-
kų „Szkolna Matica“, bet mes
toli nog jų likę, pas jus ki-
tos aplinkybės, negu pas mus;
nors mes Amerikoje galėtume
buti lygeis jiems. Bet vargas
kad pas mus tamsuma virszų
ima, ir vienybė kas žiu ar įsi-
kerės kada. Per tą mus nesu-
tartį regis ir darbininkai nulei-
dže rankas, žiurdami kas
toliau dėsisi su mumis. „L.
M.“ dr. butu naudinga, gal
susirinktu nors ant konkursų
už išguldymą kokios nors
moksliszkos knjgos. Nereikia
abejoti, ar ji augs ar ne, bet
reikia mėgiti ir turėti viltį;
bet viltis juk nieko gero nepa-
darys, jei ir darbu prie to ne
prisidėsime. Kad „L. M.“ drau-
gystė įgytu, dūkim sav, 1000
sąnarių tai jau per metus pa-
sidarytu tėvyniszkio turto \$500.
Ar nebutu gražu ką nors nu-
veikti dėl tėvynės už tūs pin-
gus? Asz nežinau kaip ki-
tiem tautiečiam išrodo, bet
man rodosi, jog mes nužengę
kelis žingsnius, sustojom ir
stovime, nenorėdami nei grįžti
nei tolyn eiti; rodos neturim
noro, taip karszto, kaip kad
pirma parodėme.

A. F. Mikolainis.

— *Connecticut.* Lietuvisz-
ki laikraszcziiai daug darbo
turėjo paneszt, skirent lietu-
vius nū lenkų bet ir dabar dar
tas darbas ne yra suvis užbaig-
tu. Pasekmė to darbo gana
žymi, nes jau sziądien kur tik-
tai tveresi lietuviszka parapi-
ja, ten jau niekas nereikalau-
ja ponų lenkų pagalbos. Ir
taip visokiūse veikalūse jau
mus broliai moka apsieiti ir
be lenkų, o už tai turim padė-
kavot geriems mūsų tėvynai-
nems, kurie yra pasiszventę
darbūse dėl labo lietuvių; o isz
tų didžiausą garbę reikia atidū-
ti mūsų ganytojam: p. J. Pauk-
szcziui, ir p. A. Olszevskiui,
nes jie nesigailėjo nei kaszto,
nei darbo padėt dėl labo lietu-
vystės. Sziądien vienok dar

mums truksta gerų darbinjū
ant lietuviystės lauko. Teisy-
bė, yra keletas, ką nesigaili
dirbti, bet ką-gi ir tie padarys,
jei kiti jiems nepritars ir isz
savo pusės kiek neprisidės?
Prie to reikia ne tik rasztsiz-
kai prisidėt, bet ir darbais pa-
sirodyt. Sztai ant to geriau-
sia mums yra proga platint
skaitlių sąnarių „Susiv.“ Kož-
nam, prigulincziam prie „Sus.“,
vertėtu prikaltį keletą isz sa-
vo draugų prisiraszti prie
„Sus.“; o tada be abejonės
lengviaus bus praplatit ir apsz-
vietimą, nes kaip „Susiv.“ da-
eis į didesnę sylą tai iszleis
naudingų knjgelių ir laikrasz-
tis gal butu padidintas ir tan-
kiaus iszeidinėtu.

Szimet, kaip žinoma sukaks
10 metų nog sutvėrimo „Sus.“
tai-gi butu reikalinga apvaik-
szcziot jubilejų 10 metinių su-
kaktuvių „Susiv.“ Kaip kun.
A. Burba apraszto N. 34 „Gar-
so“ tai ir asz ant to sutinku,
apart padarymo pasilinkemi-
nimo, nes tas butu tik ant pa-
žeminimo, o ne dėl garbės bei
naudos. — Isz to tikt pasirodįtu-
me, jog mes negalim be gėra-
lų niekur apsieiti, o tokia isz-
kilmė žinoma butu apraszta
angliszkūse laikraszcziūse ir
paleistume į svieta ne labai
dailę reputaciją apie savę. Ne-
kalbėdamas daugiau nieko
apie tai, atsiliepiu į pamarinio
apskriczio lietuvius idant pri-
butu ant sziometinio seimo,
kadangi szimet turim gerą
proga ant to. Kožnai kūpai
bei draugystem priderėtu isz-
leisti nors po vieną delegatą,
nes ne greit gal taip arti turė-
sime „Susiv.“ Seimą. Ypatin-
gai užkviečziu savo brolius
Connecticute gyvenanczius,
idant neatsisakytų nog to.

Vyrai visi ant seimo!

Žigunas.

— *Brooklyn, N. Y.* Ameri-
koniszkūse laikraszcziūse skait-
lių gyventojų New Yorko pa-
dūda ant 2½ milijono; tokiu

budu pagal skaitlių gyvento-
jų-treczias miestas ant svieta.
Virsz minėtas skaitlius padū-
damas kartu New Yorko ir
Brooklyno, nes tiejie du mies-
tai yra kaip vienas, tikt jus
dalina plati upė, vadinama
East River, kuri czion pat
lieje savo vandenis į juras.
Jau nū seniaus amerikonyš nori
panaikit vardą Brooklyno o
palikt tikt vieną vardą New
Yorko. Kas link-gi mus tau-
tiečzių, tai daugiausia apsigy-
veno Brooklyne ir skatlius tas
daaina iki 5,000. Ypatingai
sziaurinė szalyje Brook. t. y.
Williamsburge yra labai daug
apsigyvenusių lietuvių, czia
iszėjęs ant gatvės vakaro lai-
kia iszgiristi visur sznekucziū-
janczius lietuviszškai; prisi-
klausant tam didei ramū jau-
czesi ant szirdies, rodos kad
ne Amerikoje esti, tiktai Lie-
tuvos kokiam tai mieste. Nors
gana diktas skaitlius lietuvių
vienok judėjimas jų tautisz-
kūse reikalūse, nū seniaus iki
praeitų metų, buvo suvis men-
kas. Teisybė buvo jau užsi-
dėję dvi draug. ir parapiją bet
kad but kūm žymesniu pasiro-
dę, — tai nepatėmijau. Gal
per tai mažai darbavosi, kad
nebuvo vadovų pasiszventusių,
dėl tėviszko darbo? Tiktai
nū praeitų metų sukruto su
dideliu smarkumu; užsidėjo
nauja parapiją, treczią drau-
gystę ir dvi kūpas. Jau szią-
dien viena dr. tur sąnarių apie
200. Szį metą Ruggjuczio
mėn. užsidėjo polit. klubą po
vardu: „Lithuanian Club of
Brooklyn“. Sąnarių jau yra
suvisz 60 ir kožną sąvaitę vis
dauginasi; galima tikėtis kad
už kiek laiko bus labai didelis
skaitlius. Kas link klubo,
tai tas yra labai pagirtinas da-
lykas ir tam, kas tai užmanė,
lieka didė garbė. Tiktai už-
dedant klubus ir pasirodant
su savo darbais priversime at-
kreipti ant mus akis Ameriko-
nų ir suprasti kas tai per tau-
ta lietuviai. Jeigu tie klubai

iszmiutingai elgsis, tai ir prie-
rinkimų lietuviai galės turėt
balsą ir reikalaut urėdiniszkų
vietų, kaip to: policmanų,
pacztalijonu ir t. t.

Pirmas uždėtojas klubo
mus mieste Petras Draugelis
tikrai nesigailėjo ne tikt ką
darbo bet ir kaszto ant visų
pradinių iszdavimų; reikia
taip gi pasakyt, kad ir kiti
prakilnesni vyrai darbavosi
tame; už tai siuncziu jiems per-
szį laikrasztį szirdingą aczių.

Noriu dar primint, kad
Brooklyno lietuviams vertėtu
pasirupit apie uždėjimą lietu-
viszkos pralines mokslainės
nors bažnytines, dėl naujos
gentkartės, kuri užaugus at-
mintu savo tėvelių palikimą
ir savo kalbą neužmirsztu.

Su gūdone J.G.

— *Brooklyn, N. Y.* Ant
lietuviszkos szventenyczios
randasi czion toks paraszas:

„Kunigo W. Krawczynskio
Prabaszcziaus, gyvenimas 1833
S. First st. arti Driggs st.“

Kaip man rodos, tai nepri-
derėtu toks paraszas laikyti,
nes namas tas iszrodo ant pa-
prasto namo, — neturi paveik-
slo bažnyczios, ir atvažėvusiame
isz kur toliau negalima dasi-
žinoti, ar tai szventenyczia ar
taip koks namas. Ar ne bu-
tu geriau kad but paraszta
taip: „Lietuviszka Szventeny-
cze“. Kunigo V. Kriaucziuno
gyvenimas ten ir ten. *Svetyš.*

— *Newark, New Jersey.*
Metuse 1894 miestas paskyrė
\$2,500,000 dėl įtaisymo sodo.
Szį metą pradėjo jau dirbti.
Ukėsiszki darbininkai, kokiųyra
ir tarp mus tautiečzių tikėjosi
uždirbti ant dienos po \$1,50
-2,00. Dabar visai kitaip sto-
jos, nes miesto komitetas pa-
vedė kontraktieriams visą tą
darbą ir tie gauna darbinjkus
už \$1.00 ant dienos. *M. A.*

— *Worcester, Mass.* N. 30
„Vienybė“, atradau užmany-

ma p. Kazakeviciaus, kad su-
tverti dr. „Tėvynės Mylėtojų“.
Man rodos, kad į tą dr. gal
koznas ukvatnei prisirasyti,
kadangi visai maža mėnesinė
5c. Amerikoje iš tokio skait-
liaus lietuvių tikt gali atsiras-
ti ne mažai „Tėvynės Mylėto-
jų“, tai ir nauda, gal iš szio
greitai iszeiti. Jau mum rei-
kėjo senei tokią draugystę tu-
rėti. Tai-gi, mieli broliai, ne
atidėkime ant toliau ir ne pra-
leiskime ant niekų to puikaus
užmanymo mus gūdotino tau-
tiečio, skubėjimės rasytis ko
daugiau. Sekdamas pėdom p.
Kazakeviciaus ir asz nusiun-
cziau 60 c. ant visų metų pas
izdinįką „Susiv.“

Tai, mislyjau sav, siųsdamas
pinigus, kad atsirastų nors ko-
ki 2000 sąnarių, kas czion but
per pinigas tikt per vienus me-
tus! o ką jau kalbėti toliau!..
Tikt, mieli tautiečiai, nepa-
sijūkit iš mano tokios mislies,
nes uždegime tėvyniskos mei-
lės, nei pats nesizinau kartais
kur esi. Jūktis gal tiktai tas,
kuris tos meilės dar nedatyrė.
Jieszkokite broliai tos meilės,
tikrai sakau kad atrasite ir
akys jūsų szviesą paregės.

Su gūdone dėl visų K. Pėza.

— *Plymouth, Pa. 7 Rug-
sėjo.* Vakar Lietuvių Inde-
pendent klubas laikė mėnesinį
susirinkimą ant salės A. Pa-
janjo. Sąnarių ne per didis
skaitlius susirinko. J. Pauksz-
tys, kaipo pirmsėdis, atidary-
damas mitingą, kalbėjo ilgą
valandą, nurodydamas reikalą
risztis visiems į vieną kūpa, ir
kalbėdamas susirinkusius pra-
tarti keletą žodžių apie polyti-
kos reikalus; tūs gi, kurie dar
netur ukėsiszkų popierų, ragi-
nō iszsiimti, jei ne pilnas, tai
nors pirmutines, kame prisiza-
dėjo patsai dėl tų darbūtis.
Potam, K. Nienius ir V. Sem-
sys pratarė keletą žodžių, nu-
rodydami maž-daug apie po-
lytikos dalykus. Kaipo-gi
daugiau kalbėtojų nesirado -

susirinkimas tapė užbaigtas.
Nezinau, gal kitam ir neuž-
ėjo ant mislies, bet man sztai
kas labjausia pūlė į galvą: dėl-
ko taip mažai dabar yra sąna-
rių prie mus klubo? Pamenu
gerai, kada, priesz pora metų
atgal, uždėjom klubą, tai išz
sykio prisiraszė per 50 sąna-
rių; o laikui bėgant mus klu-
bas taip užaugo, kad už kele-
tos mėnesių skaitlius sąnarių
siekė net iki 150. Tai gi dėl-
ko dabar taip mažai? - vėl
klausiu pats savęs. Bet ar-gi
rasime nors vieną tokį darbą,
kuris neturētu yvairių kliu-
czių? Taip lygei ir su mus
klubu atsitiko; apie ką ma ro-
dos neproszali bus kiek pami-
nēt. Keletas išz mus senų po-
litikierių, beje: J. Maliszaus-
kas, J. Kardoka, D. Venclova,
J. Macevycze ir daugiau tokių
atsitraukė išz mus burio ir,
prikalbinę dar keletą sav ly-
gių, sutvėrė atskirų klubą po
vardu: „Darbinjų Liet. In-
dependent klubas“, ant to pa-
ties pamato, kaip ir pirmuti-
nis, ir persineszė ant salės M.
Totoriaus. Jeigu jie but su-
tvėrę ant kitokio kokio pama-
to, tai czion ne but kas taip
daug nei pažymaus, bet dabar,
apart skysto supratimo apie
polytikos dalykus, bei stokos
sveiko proto, - nieko czion asz
nematau. Mes norėjom ne
tikt vien lietuviai laikytis vie-
noje kūpoje, bet polytikos da-
lykūse susiriszt ir su lenkais
bei slovakais, o czion viskas
antraip einasi. Polytikiszki
tai jau ne tautiszki dalykai,
czion reikia sylos skaitlinės, o
ne tautinės, kadangi apie szios
szalies polytikos reikalus ru-
pinasi ir iszvien darbūjasi vi-
sai prieszingos sav tautos. Tai-
gi apsvarstyk dabar skaityto-
jau, kur yra teisybė? Beje,
kaipo priezastį dėl atsiskyrimo
jie sztai kame randa: mat jie
norėjo, kad klubas pasiskirtu
kurę nors partiją ar tai repub-
likoniszką, ar tai demokratisz-
ką ar kitą kokę ir vardan tos

partijos darbūtis, tai, girdi,
per tai bus galima iszgaut nū-
tos partijos kiek pinigų; o ka-
da daugumas išz mus klubo
sąnarių nesutiko ant to, - tai
jie dėlto ir atsiskyrę. Kur-
gi czion jų protas? - tikrai ne-
zinau. Kvailiausia ir partija
butu, jei dūtu pinigus tada,
kaip jau stacziai prie jos pri-
sidėtu. Ta ar ta partija visad
dūda pinigus tiktai dėl pri-
traukimo tokių, kurie dar prie
jų nėra prisidėję, o kada jau
syki patys kurie atsiszauke už
jūs, tai apie tūs jau partija su-
vis nesirupina; ji jieszko dau-
giau.

Tai-gi mielas brolau, pa-
mislyk ką tu kalbi ir ko
geidi, juk už keletą ar
už kelis dolerius nori vi-
sus kitus, kurie gal su tavo
nūmonėmis nesutinka, pardū-
ti. Matyt, kad labai mažai ką
supranti apie polytikos, o kar-
tu ir draugijos reikalus. O
kaip pats vadovai nieko nesu-
pranta, tai ką jau sakyt apie
tūs, kurie jų žodžius girdės?
Jeigu mes iszmintingai elgsi-
mės, tai ir ant kokio ten urėdo
iszskirsime iszmintingus vyrus,
o gal ir isz savo tarpo pasiseks
mums iszskirti kokį urėdinįką,
jei tiktai vienybę užlaikysim
ir mokei elgsimės. J. G.

— *Elizabeth, N. J.* Man
rodos, kad centraliszkas „Sus.“
komitetas jau per vėlai pradė-
jo szjmet garsyti apie sziometi-
nį seimą, kadangi nelabai ga-
lima apmislyti gerai apie ne-
kuriūs dalykus, kurie ant sei-
mo turėtų but perkratyti, o
kol negarsinama, tai visai nei
nepamislyji apie tokius. Sztai
ir kas link įstojimo į „Susiv.“,
metinę mokestį bei posmertī-
nes vertėtu kiek apkalbėti,
kadangi jau tiek metų o izdas
„Sus.“ vis-gi labai mažas. Da-
bar-gi kaip draugystēm taip ir
„Sus.“ kūpom labai trumpas
laikas dėl geresnio apsvarsty-
mo kaip tai padaryt ir, iszsiun-
czent delegatą ant seimo, dūti

jam sziovias ar tokias infor-
macijas. Taip-gi butu malo-
nu isz laiko žinoti ant kokios
salės bus seimas.

Su gūdone S. M.

Reikalūse dr. Tėvynės Mylėtoju.

Skaitome „Vienybės“ 36
numeryje, 426 puslapyje, kad
„pradėtojams reiktu apsiimti
ir visą szį darbą neszti“. Ži-
noma, jeigu užmanytojais lik-
tusi tikt užmanytojais, o prie
užmanyto darbo atszalusiais,
tad galėtumēm tokius užmany-
tojus kokio nors labo, pavady-
ti anot žodžių Kristuso: „Gra-
bais pabaltįtais!“ bet jeigu ką
labo užmanōme, tai gi ir szir-
dingai tūm reikia užsiimti.

Sziadien matome, kad gū-
dotins mus gentainis J. Kaza-
kevicius isz Hazletono, skaity-
dams straipsnius tilpusius
„Vienybėje“, rado isz dalies
nebenaudos, ir sumislijęs kaip
galima szelpti mūsų jaunūmė-
nę Lietuvoje esanczią, pir-
miausiai, pagal lengviausias
iszlygas, patsai padarė pradzią
draugystei „Tėvynės Mylėto-
jų“ skirdams vardą ir aukau-
dams ant mėnesio po 5c., isz-
virsz užsimokėjo 60 c. už visą
metą; antra, matome Miners-
viles keli lietuviai jau prie to
darbo prisidėjo sudėdami \$2-
80c.; treczia, Connecticute vė-
la girdima atjautimus artini-
mosi prie to užmanymo: „Tai-
gi dabar mums iszpūla tą už-
manymą apdavaditi, idant mu-
sų broliai, malonėdami prie to
darbo prisidėti savo penkeen-
cziais ir maloniais suramini-
mais Lietuvoje brolius, galėtų
aisztkiai žinoti, koki mieriai es-
ti tos naujos draugystės.

Asz nū savo pusės szejp ma-
nau:

1. Pinigai sudėti po 5c. kas
mėnū, negali buti pajudinami
nei ant jokio lietuviszko Ame-
rikos reikalō, bet tikt sunau-
dojami dėl reikalų tėvynės
Lietuvos.

2. Nauda tėvynei, iszdavi-

mas brosiurų (knjgelių) isz kurių Lietuvoje mus broliai smagiaus sustiprėtu, butu kytrėsnī ir kantresnī suspaudose savo tautiskose, ir kad daugiaus suprasdami savo tautą, karszeziaus ją pamylėtu.

3. Brosziurose iszdūdamosė per dr. „T. M.“ neturi talpintis visai straipsniai kliudomi tikyba, bet tikt aiskinanti tautystę ir kitokį labą.

4. Atspauostas knjgeles pri siusti Lietuvon kasztais draugystės, ir nieko nereikalauti nū apturincziųjų ten Lietuvoj mus brolių, nes tokios knjgėlės bus kaipo dovanėlė nū Amerikos lietuvių.

5. Likusias knjgeles nū siuntinio Lietuvon, czionykszcziams lietuviams už dyką nedovanoti, bet tikt pardūti pagal komiteto paskirta prekia, ir pinigų gražiti draugystės kasai.

6. Jokią knjgelę nespauodinti toliai, koliai draugystė neturės pilnai pinigų ant uzden-gimo visų kasztų, nes draugystė netur užsitraukti skolą.

7. Rasztelius malonius ir naudingus Lietuvai malonėti gauti nū autoriaus be iszpirkimo.

Sudėti pinigai gali buti arba pas vietinį kasierių kūpos, ar rinkti centralizšką kasierių, tai czion asz palieku ant visų apsvarstymo; bet jeigu pinigai butų pas vietinių kūpų kasierius, tai neatbutinai kožna kūpa tur daneszi per rasztą visūmėniszkam draugystės sekretoriui, ir tas tur padūti ant raszto per laikrasztį, kurs bus organu, dėl aiskios visiems sąnariams žinios, kiek turi draugystė pinigų.

9. Pavienis sąnarys, gali prisidėti prie arcziausios kūpos jeib kokioje vietoje.

10. Į sąnarystą galima priimti kožną lietuvi be skirtumo tikybos, kad tikt myli lietuviszką savo tautą.

11. Aukas priimti kad ir ne nū sąnario draugystės.

12. Centralizskas komitetas iszliaidžiamą brosiurą tur peržvelgti, ar gali buti naudinga Lietuvos žmonėms, o ir visai lietuvytei.

13. Komitetas tur susidėti isz trijų ypatų: pirma, isz apdirbėjo draugystės reikalų; antra, isz sekretoriaus centralizsko; trecio isz prezidento. Jeigu paskirtumėm centralizšką kasierių, tada turėtumėm komitetą susidedantį isz keturių ypatų; bet tūmi tarpu galima turėti tikt apdirbėją draugystės reikalų ir sekretorių.

Iszlygos Komiteto:

Apdirbėjas draugystės reikalų, privalo viską sudavadijti kū aiskiausiai kas link draugystės naudingumo, ir prisiusti organui, idant laikrasztis organas draugystės, neturėtų naujo sav darbo, ir neuzimtu keliose vietose vien ir tą patį dalyką.

Sekretorius, tur žinias pridūti apdirbėjui arba vedėjui reikalų draugystės ant raszto, dėliai sudavadijimo ir prisiuntimo organui draugystės.

Prezidentas, tur daboti kaip eina visi reikalai; radęs-gi ką negero, persergėti. Apie kasierių tūm laik nieko neminėsiu.

Už organą draugystės, mes galime sav paskirti laikrasztį „Vienybę L.“, nes tas laikrasztis sziamė užmanymė pradėjo mums platinti žinias.

Visūmėniszkas draugystės seimas gali tūm laik atsilikti kartą ant metų tikt per susiraszinėjimus per gromatas, galutinai nūmonės kūpu tilps organe.

Knjgelių atspauditų visiems sąnariams draugystės atidūti po vieną egzempliorių.

Sziokie paragrafai meldžiama yra rėdystės „V.“ patalpiti į savo szpaltas, idant mus gentainiai geros valios, malonėdami szelpti savo brolius Lietuvoje esanczius, aiskiai matytų draugystės „Tėvynės Mylėtojų“ visą mierį.

Nors szis silpnas užmanym-

mas kaip tikt spėjo da „Vienybėje“ pasiroditi, tūjaus rado ir persekiotojus, bet apie tai visai neturime ką paisyti. Lietuviai geros valios darban, nės svetimi mus darbus, szelpenczius tautą neatliks, bet isz mus tinginumo pasityczios!

Gal kas negerai, teiksis kas pertaisyti.

Pažystamas Trupinėlio.

Dirmavone.

Velionis mano tėvelis atminė lenkiszką maisztą 1863 m. Kaip davė tėtusziui kazokas vieną, tai tėtuszis, atsidėkavodamas, davė jam kartį avižų; o kazokas mat praszė tikt pus-kartį. Bet mano tėtuszis, gavęs nū jo vieną, davė kartį. Tankei, kaip pamenu, mano tėtuszis pasakodavo apie augszcziau minėtų metų lenkiszką maisztą ir apie yvairius atsitikimus, isz to laiko. Tarp kitų didei mą įsidėjo į galvą kaip lenkai, apsitaisę į jūdas mandieras, norėjo pakarti gerai zinomą ir visiem pažįstamą seną Gabrij. Jau, sako, ir berzelis buvo palenktas ir virvė ant kaklo užnerta ir kun. buvo iszklausęs nūdėmių, tikt sztai, jau berzelis styptels ir vienam akies mirksnyje Gabris kabos! Bet toje valandoje atėjo žinė nū vyriausybės kad paleisti, mat žmogelis nebuvo kaltas nei agūnos grudu. Pats po tam budavo, girdi, pasakoja su aszaromis, jog kaip paklubdė tai, girdi, tūjaus su.....

Asz į szitūs baisyus dalykus anaipol nenorėdavau tikėti, kad žmogus žmogų turētu kan-kiti ir karti. Ak tėtuszis man pasakodavo, jog ir lenkai tie patys žmonės, kaip ir mes, tai mislydavau, negalimas dalykas, idant jie toki bjaurus butu. Tai ne tiesa, lenkai ne žmonės, jie yra bužei, kuriais nekartą mano tėtuszis manę baugydavo! Tokios tai abejotinos mintys svyrūdavo mano jaunoj galvoje, ir į tėtuszio

pasakas visai nenorėdavau tikėti, kadan-gi tai vis stojosi ne po mano akimi, ne mano gadynėj. Bet jau asz dabar tų visų pasakų nei neatmenu, asz tikt atmenu savo „Dirmavonę“; asz atmenu balsą seno miszko sargo: „vaikai! kad asz jums dūsiu tai bus ir danguje girdėt, jei jus nenustosite darę man yvaires blėdis“, – taip visados mus gasdįdavo senas miszko sargas, bet mes ant riksmų savo prieszinjko visai nepaisėm, mus jaunystės darbai ir iszdykumas kas dien didįdavosi, mes darėme blogai, nes gero daryti mes nežinojome, tai dėlko-gi senas sargas negalėjo mumis atleisti?

Bet gal skaitytojas norės patirti mūsų kaltenybę? Sztai..... czion tyso nukirstas ūsis, jis buvo mums reikalingas, mat tiko dėl dirbimo barskucziam; arba ve ten geltonūja vinkszna, arba baltūja nulupta liepa, isz kurios karnų jau nupynėm sav vyžas, ten vėl guli pargriauta tvora nog užgintos pievos, – tai vis paprasti mūsų darbai. Ką cze mes bosome apie riksmą savo prieszinjko: „dūsiu“, jeigu mūsų rėksnys dūtų kokį dalyką mums netinkamą, mes buvome pasirėngę jam atkersziti, taip mes visados kalbėdavom, o kada jau nusibosdavo mūsų paprastas amatas, tai muszdavom kiaulelę arba lipdavom į medzius ir sukdavom anų virszunėse sav lizdus, kur tarp tankių lapų gulėdavom; apie savo gyvūlius mes visai mažai bojom: jie, galima sakyt, suprato mūsų kalbą ir gerai žinojo mūsų mustrą. Labjaus mes, budavo, vaktūdavam seną sargą nes jis tankei, užklūpęs, mūsų galvijus „sodzonkose“, (taip vadinosi užgintos pievos) norėdavo anūs užgrėbti. Bet sziamė dalyke mes buvom gerai iszsilavinę, ir kaip tiktai paregėdavom tykiant arba jau varant mūsų gyvūlius į prieszingą mumis sza-

lj, įsisukdavom į anų vidurį ir išvaikydavom į visas šalis; o kada jau paskutinis išnykdavo iš jo akių, tai girdėdavom jo paprastai kartojančius žodžius: „vaikai! kad asz jums dūsiu, tai bus ir dangui girdėt“. Asz vieną kartą papasakojau savo draugam, jog mano tėtuzziui kazokas davė ką tokį tikt vieną, bet man niekad neužėjo ant mislies paklausti tėtuzio: ką tokį jis apturėjo nog kazoko? Mes negalėjom suprasti, ką mūsų prieszinikas mums gali suteikti? Turiu prisipažīt, jog mes turėjom kokią nepaprastą baimę, ir jei jis retkarceis mus utikdavo bemuszant kiaulelę, tai mes, patėmyją isztolo, suszukdavom: Lenkas! Žodį „lenkas“ mes visi gerai suprato, mes taip vadinome savo priesziniką, seną sargą, ir jei gu tikt iš kurio burnos iszeidavo žodis „lenkas“, tai vienam akies mirksnyja mes isznykdavom miszko tankumose. Lenku dėlto mes jį vadinome, nes jo ilga pravardė prasidėjo nog raidės L, per tai mums buvo lengviaus isztarti lenkas, negu tikrą pravardę, kadan-gi toji buvo per ilga. Po teisybei ir jis pats buvo panaszus į lenką: augsztas, liesas, sulinkes smogelis, turintis apie 50 metų amžiaus, labai jis buvo įstabios paziuros, įstabaus būdo savo darbūse ir apsiėjimūse; ypacz prizadėjimūse: jeigu kokį daiktą kam prizadėjo, tai be abejonės galima buvo ant jo pasitikėti, jog bus viskas iszpildyta; bet mes savo prizadėjimo: „dūsiu, jog bus ir dangui girdėt“ – negalėjom sulaukti. Taip, diena už dienos, baigėsi mūsų miela vasara, baigėsi linksmos mūsų dienos ir artinosi szaltas, nekenčemas, szurpulingas rudū. Prasidedant rudenio laikui, paprastai, pagal surėdymą Augszciausio, visi medžių lapelei, kurie vasaros laikia mus pridengdavo nog kaitros saulės,

pradėjo vysti, pagaliaus pagelto ir krito ant žemės, klodami minksztą patalą sniegui, kuris rengėsi gulti ir silsetis per isztisą speigūtą žiemą. Tokiu budu pasibaigė visi mūsų amatai, pasibaigė mūsų linksmybės ir mūsų darbai; dabar tikt liko muszti kiaulelę, bet ir tai per ilgą laiką nusibosdavo, o sėdėjimas sudėjus rankas, be jokio užsiėmimo, nebuvo dėl mus galima, kadangi szurksztus rudenio vėjas, szvilpaudamas ir lakstydamas po medžių szakas, dilgino mūsų jauną odą. Todėl mes retkarcais kurdavom ugnį ir, sunesę didelį laužą, szokdavom į rundą arba sėsdavom aplinkui ir gerėdavomės oszimu szildanczios savo geradėjos. Bet, kada vieną kartą mes pabaigėme savo paprastą koncertą ir susėdom aplinkui ugnį, sztai, netikėtai, atsirado tarpe mus ir mūsų prieszinikas, senas miszko sargas; nusiminimas ir grabinė tyla apsiautė mus visus, pabėgimas visiems buvo sunkus ir negalimas, kadangi mūsų prieszinikas buvo per arti; jis galėjo vieną kurį iš mus nūgriebti; tada vienas už visus but turėjas atsakyti. Mes pasirizome sėdėti: „sėdėti, visi sėdėti“ – isztarem tylei, ir po teisybei, ko-gi mums buvo baugytis ir bėgti, juk mes sziađdien nedarome nieko blogo, o apie senas mūsų blėdis senas sargas jau senei turėjo užmirszti. Taip mums bemastant, sargas prisiartino prie mus visai arti; bet negalėdamas sulaukti prasitarimo iš mus pusės, pats į mus atsiliepė: „vaikai, sziađdien jau galite ganyti po užgintas pievas, nes jau laikas uždraudimo yra pasibaigęs, nog szios dienos nieks nė pusės žodžio jums negali isztarti, sziađdien jus turite valnystą“. Linksma npsiszypsojimas perbėgo per mūsų aptemusius veidus, baimė nog mus atsitolino ir giedrumas mūsų pradėjo sugrižti, bet ir

ko gi buvo bijotis, jau ir mūsų prieszinikas mūsų mislim pritarė, tarsi žinodamas jais iš augszto. Toliaus prasidėjo tarpe mus nepaprastos kalbos; senas sargas pradėjo mums pasakoti yvaires jūkin-gas pasakas, kurios mums labai patiko ir taip iš baisaus, buvusio pirmiaus, priesziniko, stojosi dabar mylimas draugas. Kada jau mūsų naujas prietelis pabaigė visas savo linksmas istorijas, kada jis paregėjo, jog jo klausytojai yra užganėdinti, dar ant galo atsiliepė: „vaikai, ar jus žinote kas tai yra Dirmavonė? „Dirmavonė“! mes jos nežinome, mes jos niekad neregėjome. Atsiliepiamas perbėgo greitai per visus aplink sėdinczius ir visi vienu balsu vėl atsiliepė, jog nežinome. „Tai taip, tai, nežinote“, atsiliepė jūkdaris, tarsi nesistebėdamas, „kad nežinote, tai susiriszkite, o asz jums parodysiu; tada paregėsite savo locnomis akimis.“ Kaip-gi mes galime susiriszti? užklausėme jo. Pagal jusų norą, kaip katram patinka: už kojų, už rankų, riszkites kaip katras iszmanote; tikt riszkites drutai. Jau buvom pradėję, kada ant galo apsižiurėjome ir pamatėme, jog mums nedatenka virvių. Virvių! virvių! mes suszukome. Ant nelaimės szijų įrankių neturėjo nei mūsų „Dirmavotojas“. Vakaras buvo arti, įrankiu susiriszimo mes negalėjome taip greitai sugriebti, ir mūsų darbas likos atidėtas ant antros dienos. Sziađdien buvo Subata, mūsų jūkdaris aplenkė nedelę kaipo szventą dieną, jis prisakė mums susirinkti ant panedėlio. Ant panedėlio! ant panedėlio! mes surikome ir nubėgome kiekvienas savo keliu prie mūsų gyvūlių, bet, pakol mes spėjom iszsiskirstyti, mūsų „Dirmavotojas“ suszuko: vaikai! susiriukite visi pas dviszakį ūsį. Pas ūsi! pas ūsi! mūsų balsas atsikartojo, ir

tūm kartu jau naktis buvo visai arti ir mes skubinomės gyti namon savo gyvūlius. Nedėlios dieną mes perleidom nekantrei. Žodis „Dirmavonė“ kanķino mus iš visų szalių, tulas mūsų draugas papasakojo, jog jis pereitą naktį jau ir sapnavęs apie mūsų bu-senczę „Dirmavonę“, taip jam, girdi, buvo navatna, kartais linksma, kartais baisu, jog jis negalys nė apsakyti. Mintis ta lakstė po mūsų galvas kaipo vėjas, mes su nekantrybe laukėme panedėlio. Panedėlio rytas buvo giedrus; pereitą naktį mes mažai miegojom, mes svarstėme apie savo „Dirmavonę“. Kaip tiktai pakilo saulė, už tankaus miszko ir užsiritu ant medžių virszunės, jau mes visi buvom susirinke pas dviszakį ūsį ir kiekvienas su savim turėjom susiriszimo įrankį. Susirinkę kalbėjom, jog mes sziađdien kelėmės nepaprastai anksti, ir tulam matuszė, neturėdama ką dūti ant dienos maisto, tikt pripylė menką stiklinaitę saldaus pieno ir szmotelį dūnos įdavė. Pirmiaus da ir truputį mėsos arba pora kiauszinių pridėdavo, bet sziađdien nesuspėjo. Taip mums bekalbant ir bemastant apie „Dirmavonę“, saulė, jau užėjo į prieszpieczius ir dar turėjome ilgai laukti, iki atėjo mūsų „Dirmavotojas“; jau buvo netoli pietus, kada mūsų laukentis prietelius pasirodė. Jis pasveikino mus linksmai, ir tūj prasidėjo nepaprastas mums darbas. Dar pirma mes jam apsakėm savo dviejų naktų atsitikimus ir sapnus ir kiekvienas pasakojom, pridėdami, idant geriau įtikti. Prie susiriszimo mus nereikėjo raginti, įrankius mes turėjom gatavai ir darbą atlikom karsztai ir greitai. Kada viskas buvo pabaigta, senas „Dirmavotojas“ paėmė už galo mūsų ryszio, ir prasidėjo neregėta ir mumis negirdėta tragedija. Mes vartėmės ant visų szalių,

tarsi slidus žalciai nū baisių skausmų, kada mus. . . . Mes savo „Dirmavonės“ dieną atminėm per ilgus metus.

Jurgytis 28 Rugp. 1896 m.

Visokias knygas,

lietuviszkas, taip dvasiszkas kaip ir moksliszkas, taipgi ir laikraszczius; kaip o iai: „Varpa“, „Ukininką“ ir „Tėvynės Sargą“, visus tris kartu imant ant 1896 m. gaunama už \$8 dol. Katalogą knygų ir laikraszczius ant pažiuros prisiuncziu dovavai. Užprasiant knygas arba laikraszczius, reikia sykiu ir piningus prisiusti. *Jurgis Lupinas*

Tilžėje — Tilsit

Ostpr. Germany.

Pobudžiai airių gyvenimo.

(Realities of Irish life)

Paraszė W. S. French.

(Tąsa.)

Nežinodama kelio, ji sustojo ties bažnyčia paklausti susirinkusių ukininkų. Poni, važiuojanti kabrioletu buvo kistu daiktu tame užkampyje ir veikiai aplink ją susirinko daug žmonių. Kad ji pasisakė esanti mano pati, prasidėjo trukszingi pasakojimai apie neseniai isztikusią muszą. Ji klausė jų su sąjausmu, idant numalszinti įnirtimą, ir pasirodė, jog tikrai gaili užmusztojo. Jos sąjausmas ir tas dalykas, jog ji iszdrišo koneviena stotis viduryje prieszingų sav žmonių, patraukė prie jos žmones. Galop vienas isz jų tarė:

— Jei tikt tamsta panorėtum užėiti ant szventoriaus, ant vietos, kur gulėjo užmusztas tai butu geras daiktas isz tamstos pusės, ir mes esame tikri, jog tamsta pasigailėsi vargszo žmogaus, užmuszto policijos. Mano pacziai, žinoma, nelabai norėjosi iszlipti isz kabrioletu ir eiti ant kapinių tarp žmonių, taip nožmiai iszrodanczių; bet ją taip prasžė, kad ji nenorėjo atsisakyti. Ji mokėjo buti drąsi paojaus

akyvaizdoje. Ji nuėjo ant vietos, kur priesz tai gulėjo užmusztas. Ten buvo kruva szlaudų, ant kurių jis numirė; ir sziaudai ir žemė buvo prisigėrę krauju. Sulaikiusi krup telėjimą, ji ramiai žiurėjo ant kraujo tarpe sujudusios mionios, nenuleidanczios nū jos akių paskui iszklausiusi dar kartą pasakojimą apie visus muszos smulkmenas, ji nuėjo atgal, dar syki tvirtai žvilgtėrėjusi ant kraujo ir sziaudų. Paspaptinis, neaiszkus instinktas pasakė jai, jog jai nereikia kruptelti, iszvydus tą kraują, idant žmonės nepamislytų, jog tą kraują praliejo jos pats.

Ukininkai žiurėjo ant jos į kybiai ir atydžiai, visą laiką tankiai kalbėdami tarp savės airiszkai, ir paskui tylėdami palydėjo ją už kapinių vartų. Prieszingas apsiėjimas persimainė ant gūdotino ir nūszirdaus. Jie padėjo jai ilipti į kabrioletą ir vienas isz jų tarė jai ruszcziiai:

— Asz džiaugiūsi, mrs. French, jog tamsta nuėjai pažiurėti ant kraujo. Tamsta niekad os nebutumėi galėjusi taip žiurėti ant jo, jei tamsta arba kas isz tamstos giminiecių butų prisidėjęs prie to kraujo praliejimo. Mes laikome tamstą už nekaltą. Tas kraujas butu metęsis tamstai į veidą, jei tamsta arba jusiszkiai butu jį pralieję.

Mrs. French'ienė ramiai nuvažiavo namo, o balsai: geros kelionės tamstai — ją lydėjo. Ir niekad os nū to laiko ji ne girdėjo negero žodžio ir nematė žnairaus pažvilgio nū Fahrney'o gyventojų.

Asz užsiemiau suvedimu daiktų į tvarką, lankiau farmerius, klausiau jų skundų ir taikydavau ginczus, tankiai jūkingus ir begalo menkniekingus, ir tūmpacziu tarpu aiszkinau jiems tūs pamatus, ant kurių pasiremdamas asz, jei man butu dūta pilna valdzia, norėjau valdyti turtais. Man

neretai prisieidavo buti liudiniku keiszcziusių prietikių.

Mes paleidome trupinrikius ir palicijos kablelius, bet patys farmeriai vartojo jų viens priesz kitą. Kad farmeris gaudavo iszpildymo laiszką priesz kaimyną už skolos nemokėjimą, jis pasisamdydavo kablelį sekioi kaltinjką, ir tada tarp kablelio ir jo aukos prasidėdavo musztynės, pabėgimas ir vijimas, ir viskas baigdavosi nemielaszirdinga pesztyne. Tolygios scenos buvo ir sunkios ir jūkingos. Asz tankiai macziau, kaip nelaimingas ukininkas, iszėjęs isz kantorė, bailiai dairydavosi aplinkui, ar netykoja kur jo kablelis, pasamdytas kaimyno; staiga jis mesdavosi szalin, o tarsi isz po žemių iszlyndęs kablelis paskui jį. Abu dūmė, kiek tikt galėjo iszneszti jų kojos, perszokdami tvorą viena po kitos, o žmonės isz visų pusių bėgdavo žiurėti su tū gabiu žingeidumu, lig tai butu arklų lenktynės. Isz visų pusių girdėjosi užjautimo ir baugumo balsai: „o, kad jį! . . . sugavo! Ne! o žmogzdystė! Jis sugriuvo! Hurrah! jis vėl ant kojų! Mėtas, Pad-dy, hurrah! Kablelis užveiktas!“ Akyva, kad žmonių simpatiją; net kad skolos jieszkojo jo brolis, buvo visados ant pusės žmogaus, bandanczio apsukti tiesas.

Man prisiejo rėgėti dar vieną navatną sceną kitokios veislės, kad asz buvau sąnariu ant assize'ų*) Monagane. Manę iszrinko sąnariu komiteto dėl apžiurėjimo pavieto (county) kalinio.

*) Assize — komissija iszrinkta isz pavieto (county) ukėsu dėl perkratymo stovio vieszų pavieto įtaisymų. Esti tikt Anglijo.

(Toliaus bus)

Gromatnyczia.

Shenandoriecziai. Apie ką Tamista raszai tai yra teisybė,

bet patalpiti į „Vien.“ — negalime tai. Rodytume Tamistai su kun. Miluku, „Garso“ rėdytojum, žodziu apie tai pasikalbėt, kadan-gi Skeptikus, Pessimistus ir tt. jisai asabiszkai pažysta.

— *Parapijonui isz Cleveland, O.* But geriau, kad Tamista per laiszką pranesztum apie tai Hazletono bei Free-lando lietuviams.

— *Pažystamui Trupinėlio.* Tamistos straipsniai patilps į sekantį num.

— *Parapijonui isz New Britain, Conn.* Tamistos korespondencija patilps į sekantį num.

Paklausykite!

East Plymouth, Pa., yra labai puiki vieta dėl apsigyvenimo.

Norintiem pirkti czion lotus mes rodyjam pirkti szj mėnesį, nes tokiu budu suczėdysi szj metų palukus. Pirkimo reikale atsiszaukite pas mus.

O. M. Lance,

Henry Lees,

H. G. Marcy.

Teatras ir Balius!

Atsilaukys 19 d. Rugsėjo 1896 svetainėje Concordia Assembly Rooms 28-30 Avenue — A. New York City. Pradze 8 adyną isz vakaro. Svetainė bus atidaryta nū 7 isz vakaro. Po teatro puikus balius su labai puike muzika. Po parodos bus dainos. Ant teatro kaipogi ir ant baliaus užpraszone konodaugiausia sveczių isz visų aplinkinių, nes nauda nū to eis ant uždėjimo emigrantų namo. Pribudami ant tokio pasilinksminimo kartu prisidėsite ir prie garbingo tautiszko darbo ir už kozną palikta czion centą apturėsite szimtus padėkavonių nog atkeliaujanczių jusų brolių ir sesuczių.

Todėl nepasigailėkit lietuvių ir lietuvaiteš paaukauti keletą centų ant taip garbingo tėvyniszko darbo. Visus meilingai užpraszo Komitetas.

LIETUVOS ISTORIJA

nū seniausiu gadyniu iki Lublino unijai.

PARASZYTA SIMANO DAUKANTO BUVSIOJO VILNIAUS
UNIVERSITETO PHILOSOFIJOS MAGISTRO.

(Tąsa).

Tūm pacziu laiku iszsprudo isz kalinio Maskolių Konstantas kuningaiksztis Astraga, kurį pirm asztūnerių metų ties Viedrusės upe buvo sugavę ir pargrižo laimingai ant dziaugsmo visų tėvynainių į savo tėvainę, kas dar didesnę garbę ir godą tam kuningaikszeziui daro, jog jis buvo Gudų tikybos. Maskoliai kankino jį noris jis jų tikybos buvo neapraszomai sūkdami idant jiems algautu karėje, kurį varu pakėlė savo karveda priesz Tantorius, kuriūs jis daugelyje muszių pergalėjo, už ką jam Maskoliai buvo didzius valsezius dovanoja, vienok ir taip tėvainės savo Lietuvos negalėjo nutausti ir kad jau Maskoliai buvo jūmi pasiklioję, jog nei vieną truputėlį netarė jį namų ilgstantės, todrin paejo jis apsimetęs kareivių telkti į parubežį ir tūmi įsigavo į Lietuvą. Regis pats Dievas buvo Lietuviams parsiuntęs, idant jį priesz Glinskį rengtės jau aiszkiai į namkarę statytu.

Kad Sigismontas į Lenkus buvo iszkeliavęs, Glinskis su-trankęs į Liszkavą didei tylei 700 joties, persikėlė per Nemuną, idant Lietuvos marczelgą Joną Zabrzezinskį užpultu. Ne-pasergiamai traukė jis keliu Gradnan; netoli nū Gradno jo karėjai sukapojo moteriszkę, Zabrzezinskio žmonių norėdami iszejautoti kame marczelga yra ir ar stiprioje vietoje, kurią dar tą paczią naktį apgulė ties miestu esantį jo rumą arba dvarą, kurio iszlaužę angas įsigrudo į trobą, isztraukė jį isz lovos ir it turkas jį nugalavo. Glinskis liepė jo nukirstą galvą ant mieto pamauti, ir 4 trukius pirm jo paneszeję, paskui pakelėje į ezerą įmetė, kada jis vėl namon sugrižo ir emė rymoti ką jis padarė: matė jis aiszkiai, jog per toli buvo jau įžengęs, jog dėl galybės savo neprietelių nei kokios sav pataikos nū d. kuningaikszezio negalėjo viltisi. Todr in ržos nelabu nelabą didinti ir patį vieszpatį ir tėvainę nukariauti: kaipogi vieną kartą sukruvinęs savo rankas kas diena smarkesniu vien ro-dės ir įtrakęs it žvėris padidino skaitlių savo karėjų iki 2000, su kuriais drevėjo nemielaszirdingai apygardas Naujapilės tų ukininkų rumus, kurie jam rodėsi jo neprieteliais esą.

1508. Didis kuningaiksztis pasiliko tūm kartu Krokavoje, jau dėl pataisymo rumų, jau dėl surėdymo tos naudos, kurios privalė karuna kurią buvo jo praėjusiai savo nepasiekia-ma dūsnyste iszskleidę, ir patiems ukininkams užstatę, o pi-ningus veltu praradę. Tūs valsezius iki atvadavo jis, daug tukstanczių isz Lietuvos ukės lobio iszėmęs iszmokėjo: ir taip Cipra, Druskasj, Prasevicz, Nissa, Sierodz, Gostynin ir Ra-dom atvadavo. Pradžioje nevisai terupinos Glinskio trakavi-mu: kaipogi vilėsi su Maskoliais pakajų padarysęs, kursai rodėsi Lietuvai visureikalingiausiu daigtu. Iszleisti tenai siuntiniai Lebatis su Sapija kaip įmananti norėjo jį iszkauly-ti, noris ir ant sunkių sanlygų. Viską ką buvo Maskoliai Lietuviams pirm Aleksandro užkariavę, to neketėjo nū jų be-reikalauti, tiktai pilių Lubiczo, Czernigavo, Dorogobuzo Ta-ropeca reikalavo. Bet ir tujų Vasilius nenorėjo atidūti, taigi ant galo vos ne vos iszkaulijo amžiną pakajų tarp Maskolių

ir Lietuvos ant tokių sanlygų: kalinius abeji iszliūsūs ir tik-tai kas nū senų laikų Smolensko rėdai priderėjo, tą Maskoliai Lietuviams sugvazins.

Taip pagrižo siuntiniai, bet namon grįzdamas sutiko Smolenske gromatą nū d. kuningaikszezio tais zodziais raszy-tą: „Glinskis regimai patrako, ir keta, jei pakajų Sigismon-tas ir Vasilius padarys, nedangintis į Maskvą bet parubezius abiejų ukių terioti; tas yra jau aiszkiai zinomu nū tulų imti-nių, kurie nevien įrankiu buvo jo patrakimo bet dar jam tar-navo tame daigte; todrin siuntiniai turi steigti pas d. kunin-gaiksztį Maskolių jog jei d. kuningaikszezio Lietuvos kariau-na atsiartins į parubežį dėl draudimo Glinskio, idant jis ne-tartu, jog Lietuviai padarytą pakajų laužą, jei Glinskis eitu tiesiau į Maskoliją, Lietuvos kariauna netrukins”. Ant to Vasilius atsakė: „Lietuvos d. kuningaikszeziui nereikia nei kokios kariaunos į parubežį siusti, jis žinąs, jog Glinskis no-ris su savo broliu į Maskvą dangintis, bet nieko pikto nū jo nejauczyas. Tūm pacziu sykiu nuleido jis gromatą Glinskiui, kursai Mozyriuje tvylojo ir rengėsi į Maskvą keliauti.

Bet Glinskis tiktai dumojo ir steigė Maskolių bendrybą ant savo labo naudoti. Jis vaidino Maskolių didūmenėje vil-tį Gudų ukę vėl įkurti ir valdžią Lietuviams atėmus vėl į Ki-javo pakelti: tūmi įgundino daug jomylistų Maskolių į savo pusę, už vis jo brolis Vasilius szelpė regimai savo broli ir įd-avė jam savo pilis, kurias buvo nū Sigismonto valdyti įgavęs. Abudu susinėrę apgulė Minską, bet veltu. Narsybė zemlio-nių ir įgulės atrėmė jūdu be kokio vargo. Idant tūmi nevy-kimu patrakeliai negurtu ir atsimintu traukė Kleckan. Czia persiskiedę Mykolas nuėjo Sluckan, o Vasilius Kijavan, szis paskujasis kelyje mėgino į Žitomirių ir Avruczo pilis varu įsilaužti, bet veltu, jis negalėjo nei kokios pilies įgauti, vie-nok pastiprino didei savo broli privylimu didūmenės. Kai-pogi daugybė Gudų jo klausė vildamosi Gudų ukę vėl įkursę, todrin stiprino Taborius patrakelius ginklais ir vyrais.

Bet ties Slucku Glinskiui vėl nevyko priesz naszlę ku-ningaiksztienę Nastaziją Olekienę kariauti. Glinskis sav tarė, jog ta žmona isz nūgasczio nevien padūs savo pilį, bet dar isztekės už jo ir tūmi įgys naudos ir karėjų, už vis dides-nę turės priekabę ant Kijavo vieszpatavimo: kaipogi jos su-nelis buvo kilties Kijavo kuningaikszezių, beje Vladimiero Jaugaliaus brolio Olgerdaiczio palikunis: kaipogi Glinskis tapęs vyru Nastazijos, tūm pacziu but buvęs globėju jos su-nelio Jurgio ir galėjęs jam Kijavą užkariauti. Bet Nastazija neklausė nei zodzių, nei gorinimų, ir kad Glinskis norėjo jos pilį uždegti, szis atrėmė jį su didziu nūpūliu. Glinskis netver-damas gėda ir apmauda varvaringai nuteriojo srytis Kopilės ir Slucko, pasibloszkęs Tauro pilen, perkalbėjo jos didūmė-nę kuri su jūmi susinėrė. Paskui traukė į Mozyrių į kuri įsilaužęs jau pasalu, jau varu, įdėjo savo įgulę.

Tūm tarpu Daszkovicz atvedęs jam talkinę nukariavo kuningaiksztį Drucko ir kuning. Mscislavos Lengviną, užėmė Omel, Kriczevo, Orszą ir kitas pilis tos apygardos į kures Maskolių įgulę įdėjo. Paskui kad jis dideję dalį Jūdgirėnų ir Krivyczių arba baltųjų Gudų ir Severijos užkariavo, grižo vėl į Slucką vildamasis, jog kuningaiksztienę Nastaziją ras nusiminusę jo gale. Bet atėjęs ten to nerado, leido savo ka-rėjus drėvėti, o pats traukė Naujapilėn.

Czia pasibaigė jo laima, kaipogi zinia atėjo, jog pats Si-

gismontas artinasi su kariauna. Dabar jau Mykolas Glinskis išsidangino su savo ir brolio pacziomis, vaikais ir turtais į Maskvą, o pats dar turėjosi stiprindamas Lietuvoje tulas pilis ir traukdamas Maskvos linkon. Visą tą nuveikė iki žiemai pasibaigiant su didžiu spėrumu, o daugiau pasalu. Maskoliai priėmė jį su dide goda ir iszkilme. Jis akivaizdoje visų linkėjo tū pavasaryje su visa galybe į Smolenską lauztis; stigavodamas, jei tą pilį Maskoliai turės, tūm kartu galės visus Gudus nū Lietuvyų atimti. Ką Glinskis ketėjo ir Maskoliai vilėsi, buvo nebelycziaus: kaipogi daugybė didūmėnės regimai Glinskio pusės turėjosi, vienok veiki pagelba kurę d. kuningaiksztis į Lietuvą atsiuntė sugaiszino jo ketėjimą.

Pavasariui prasidedant atėjo Mikalojus Pirley su Lenkų kariauna į Lietuvą. Paskui jo traukė pats Sigismontas kursai atėjęs pradžioje Gegužio mėnesio į Brestyų kėlė Lietuvos žemlionis ir kariauną rengė. Tūm tarpu Glinskis su savo ir Maskolių kariauna vėtravojo didei narsei Minską, bet pilionys su žemlionimis didei kantriai turėjos giudami savo žmonas ir vaikus su kuriais buvo tenai užsirakinę. Tą nujautęs d. kuningaiksztis Sigismontas nusiuntė tūjaus 5000 samdinyų su tulomis vėliavomis žemlionyų ir savo sargties, kur ir pats su kita kariauna ir Lietuvos Tautoriais skubinosi.

Glinskis nusiminęs tūm staigiu artinimusi Sigismonto ir neturėdamas daug karėjų pasitraukė nū Minsko. Nū tenai traukė į Borisovą paskui į Orszą pas savūsius, kurį czionai Sigismontas įkandėn vijo. Netoli nū Niperio atėjo 60,000 Maskolių pagelbon sprukancziam Glinskiui, kursai pasistiprinęs taja talka taip pradryso, jog norėjo į aiszkiją muszą isztikti su Sigismontu, bet Maskoliai nelaimą sav lėmė, jog Glinskį skriejantį sutiko ir niekaip nenorėjo ant aiszkios muszos rįztis ir karės dumo sutarė rindo grįžti ir lyg laiku savo kariauną per Niperį kelti ir ant skardzių jos apsitvirtinti, idant d. kuningaiksztis neužpultu. Persikėlę paliko vieną dalį savo kariaunos antroje pusėje idant tiltą pastiprintu, o su kita kariauna antra pus tilto pertraukę abaze apsikopė.

Sigismontas taip pat atėjęs į pa-Niperį sustojo laukūse į abazą, tūm tarpu liepė tulų seklumų jautotis ir vieną dalį joties perkelti, ką vis nuveikė iki nepajutus neprieteliui; keli tukstancziai joties persikėlę, užpūlė staigu Maskolius savo abaze bemieganczius, kurių lyg sukilstant daugybę iszklojo, paskui pasisukę į paupį tenai vėl užpūlė sargtis Maskolių nū užpakalio ir tūmi atidarė saviems kelią per upę. Tūm tarpu d. kuningaiksztis Sigismontas išvydęs savo vėliavas antroje pus upės, pūlė pats į upę su visunarsiausiais ir įkandėn jo vieni perplaukė kitį tūjaus plūsztais persikėlę į antrą pusę. Pėszčiūsius valtimis kilnojo visą dieną iki saulei leidziantės, bet priesz naktį nedrįso Sigismontas Maskolių abazo vėtravoti, kursai buvo pylomis ir grioviais apkastas, kuriame dar stipri kariauna gulėjo, ant kurio dieną pulti butu buvę daug paojaus ir vargo ne tik tai naktį saugojantiems.

Glinskis visą naktį nemiegojo, kursai tūntimpos tykojo į aiszkiją muszą įsigrumti, kurią viską vienu kartu nubaigtu, todrin kaip įmanąs norėjo Maskolių vyresniūsius ant to perkalbėti ir žadėjo jiems lengvą pergale, stigavodams, zinąs silpnumą kariaunos d. Lietuvos kuningaikszcio. Bet jie jo neklausė teisindami savę įsakymu savo caro. Bet vidurnaktyje radosi Maskolių abaze trenksmas, visi suninko, nieks neklausė nei įsakymų nei rėdos, muko szalin kaip kuris įmanė

į versmes ir miszkus viską palikę. Vienok ta notis Glinskiui ir jo tarnams rodėsi nieku: kaipogi jis paėmęs tūs karėjus, kuriais galėjo kliautis traukė rindomis į Starodubą.

Lietuviai ausztant rado jau abazą neprietelių tuszczią, vienok patarimu karvaidų Lietuvos ir paties d. kuningaikszcio nevijo neprietelių. Noris jo staigus prasikraustymas rodė lengvą pergale Lietuviams, vienok kelyje buvo didei skubus ir negalėjo jų panokti, kad tūmi tarpu giriose reikėjo nū pasalumo saugotis, beto jau skubina kelione karėjai ir žirgai buvo nuvargę ir pakriuszę. Visa Lietuvos kariauna susitraukė pas Orszą, kurę užėmusi į Smolenską nutraukė.

Karės dumo sutarė d. kuningaikszcziui Sigismontui su sunkeje kariauna Smolenske pasilikti, kad tūm tarpu Pirlėjus su Astrago kuningaikszcziu ketėjo grustis į Maskoliją ir tenai siaubti bei terioti. Bet nevienybė didūmėnės, už vis jog tuli skaugėjo vyresnybės ant Lietuvos kariaunos Astrago kuningaikszcziui ir todrin nieko gero nenuveikė savo ketėjime, kaipogi viskas sugaiszo. Maskoliai tūm tarpu nevien sugrįžo laimingai namon, bet dar sudegino Lietuviams Dorogobuzo pilį, o likusieji taip apsikirto giriose, jog sunkioji Lietuvyų kariauna niekaip negalėjo vieszkeliais betraukti. Vienok etmonas Lietuvos kuning. Astrago perlindęs su tulomis keketomis Lietuvyų lengvosios joties szuntakiais, siaubė Maskolijos srytis griedamas grobį visomis pusėmis.

Taip pat Stausilovas Kiszka praskyręs sav kelią su didžiu vargu, akymoju srytį Viazmos kardu ir ugnia į tyrą pavertė ir taip tenai Maskolius įveikė, jog jų kariauną išvadino iszkrumų. Kiszka tą pajutęs reikalavo kūveikiausei pagelbos nū Sigismonto Smolenske esanczio, kursai liepė tūjaus Pirlėjui skubinai traukti su Lenkų samdiniais pagelbon, bet jis dėl didei patizusių kelių negalėjo lyg laikui paspėti. Bet Kiszka numanydamas tą lyg laiku, idant iki neatėjus pagelbai, Maskoliai neužpultu jį su visa savo gale, pats rįzosi užpulti tūs, kurie netoli jo buvop asirodę, su kuriais atvėjų atvėjais susigrumęs pergalejo jųs, kurie nuskrieję į savo abazą paskelbė Sigismontą su visa kariauna artinantės. Dabar vėl paskido visa Maskolių kariauna ir muko galįs už galį palikę abazą į Maskvą. Kiszka uedrįso su saujele karėjų neprietelių vytis, idant tas jam nenutiktu, kas buvo nutikęs su kuning. Astrago ties Viedruse, bet nuslogūtas garbe ir grobiu pagrįzo laimingai pas Sigismontą į Smolenską.

Vasilius nusigandęs tais nūkricziais už vis terionėmis Viazmos, Mozaisko, Biela, Rezaniaus ir Rezavo suguro savo atkaklybėje, ir išleido skubinai pas Sigismontą pranaszą, sakydams, szirdingai pakajaus noris ir rengias didžiūsius siuntinius pas jį leisti, jei tik tai Lietuviai liausis nū praliejimo kraujo krikszcionių. Tas buvo Lietuvos ukės dumo apreiksza, kuri Sigismontą pakajaus norintį veikia ant to perkalbėjo ir Maskoliaus linkėjimą priėmė. Kaipogi suirią Lenkų reikalai vadino jį isz Lietuvos, o artinantės žiemai, kuri tame kraszte per daug yra stipri, reikėjo karėjus į dūnas paleisti. Kaipogi neprietelius linojo murūse ir nesirodė laukia, todrin žiemavoti abaze ir vajoti iszblaszkytus giriose neprietelius, netaip butu kare rodėsi, kaipo sunkia ir paoja medziokle, kuri but visus vyrus isznaikinusi, kurie žvalgydamėsi neprietelių nežinomose vietose patys butu galą gavę.

(Toliau bus).

